

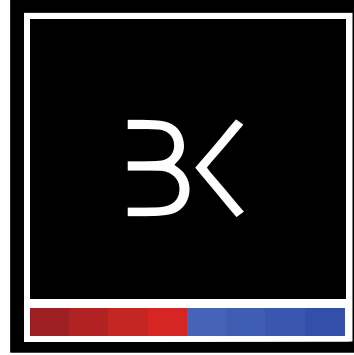
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

13 Eylül / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki g¼ncel gelişmeleri, g¼venilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya y¼nelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi i¼ermez.

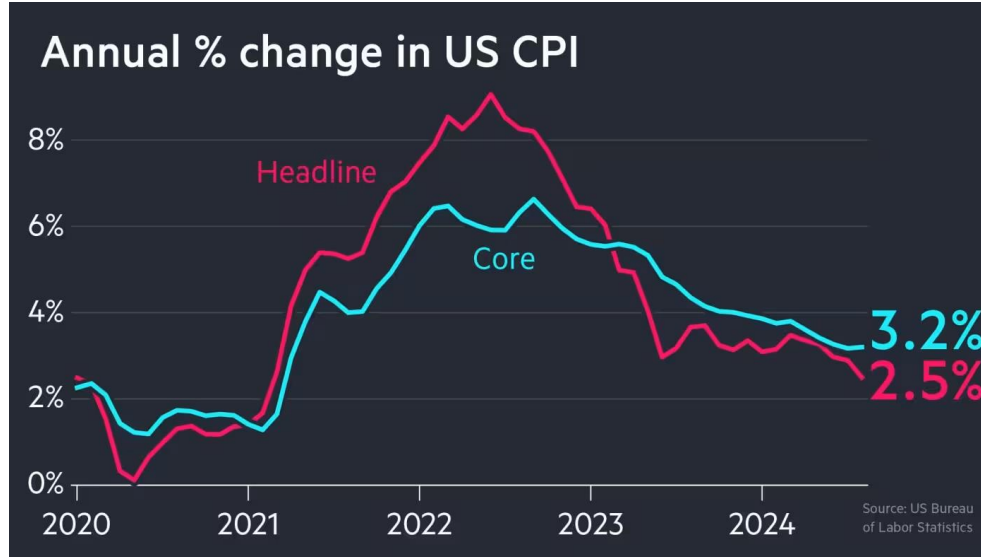

Trump: Üçüncü tartışma olmayacak!

- ❑ Trump, kendine ait sosyal medya platformu Truth Social'dan paylaştığı yazılı açıklamada, 10 Eylül'de ABC News kanalındaki canlı yayında Harris'le yaptığı münazara sonrası, Demokrat Parti liderliğiyle üçüncü bir karşılaşmayı kabul etmeyeceğini belirtti. "Bir boksör dövüşü kaybettiğinde ağzından çıkan ilk sözler 'rövanş istiyorum' olur." diyen Trump, "Anketler, salı gecesi Demokratların radikal sol adayı yoldaş Kamala Harris'e karşı yapılan tartışmayı kazandığımı açıkça gösteriyor ve o hemen ikinci tartışma çağrısında bulundu." ifadelerini kullandı.
- ❑ Trump, ABD Başkanı Joe Biden ve Başkan Yardımcısı Harris'i, "milyonlarca suçlu ve akıl hastasının ABD'ye akın etmesine" izin vermekle suçladı.
- ❑ Demokrat yönetimin, ülkedeki enflasyonun engellenememesi sonucu "orta sınıfın iflas etmesinden" sorumlu tutan Trump, bu konuların, Biden ile yaptığı ilk tartışmada ve Harris ile karşılaştığı ikinci programda dile getirildiğini ve ayrıntılı olarak tartışıldığını vurguladı.
- ❑ ABD'de 5 Kasım'da yapılacak başkanlık seçimleri için geri sayım sürerken Harris ile Trump, geçtiğimiz hafta ABC News kanalında yayımlanan ve yaklaşık 1,5 saat süren canlı yayın tartışma programında kozlarını paylaşmıştı.
- ❑ Taraflar, yaptıkları ilk münazarada iç politikadan ekonomiye, sınır güvenliğinden dış politikaya kadar birçok başlıkta görüşlerini ortaya koymuştu.
- ❑ SSRS tarafından tartışmadan sonra yapılan bir CNN anketi, izleyen 605 kişinin %63'ünün Harris, %37'sinin ise Trump'ın kazandığını düşündüğünü buldu. Tartışmadan önce, seçmenlerden oluşan bir panel hangi adayın daha iyi performans göstereceği konusunda 50-50 oranında eşit olarak bölünmüştü.

ABD'de manşet enflasyonda hızlı iniş

- ❑ ABD'de enflasyon Ağustos ayında yüzde 2,5'e gerilerken, Fed'in gelecek hafta yapacağı toplantıda faiz oranlarını kademeli olarak düşürmeye başlaması bekleniyor.
- ❑ Son yıllık tüketici fiyat endeksi, Temmuz ayındaki yüzde 2,9'luk tempoyla karşılaştırıldığında, Reuters tarafından ankete katılan ekonomistlerin yüzde 2,6'lık tahmininin biraz altında gerçekleşti.
- ❑ Enflasyon verileri , Fed'in 18 Eylül'deki toplantısı öncesindeki son büyük ekonomik verilerden biri olma özelliği taşıyor ve şu anda yüzde 5,25-5,5 ile 23 yılın en yüksek seviyesinde bulunan faiz oranlarında beklenen çeyrek puanlık indirimin önünü açıyor.
- ❑ Enflasyonun Fed'in yüzde 2 hedefine doğru ilerlediğine dair kanıtlar, Beyaz Saray ve ABD'deki yaşam maliyeti krizi nedeniyle Cumhuriyetçi rakibi Donald Trump tarafından eleştirilen Başkan Yardımcısı Kamala Harris'in seçim kampanyası için iyi bir haber.

Enflasyonda kalıcı bir zafer kazanıldı mı?

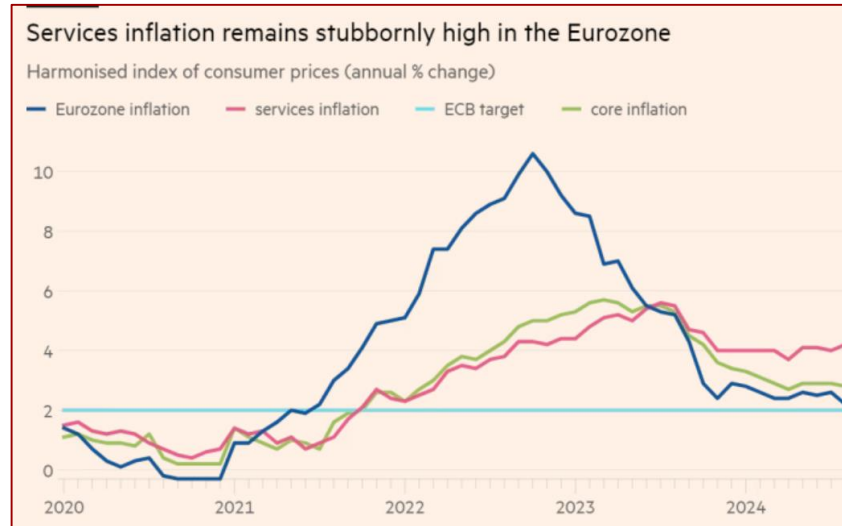
- ❑ Invesco'nun baş küresel piyasa stratejisti Kristina Hooper, "Enflasyon düşüşü kusurlu bir yolculuktur ancak kesinlikle gerçekleşiyor" dedi. "Eylül ayındaki kesintinin 25 baz puan olacağını düşünüyorum çünkü ekonominin nispeten sağlam bir zeminde olduğuna inanıyorum.
- ❑ "Çarşamba günü Çalışma İstatistikleri Bürosu tarafından yayımlanan verilere göre, değişken gıda ve enerji fiyatlarını hariç tutan çekirdek TÜFE %3,2'de sabit kaldı. Geçtiğimiz ayla karşılaştırıldığında çekirdek fiyatlar ekonomistlerin beklediğinden %0,3 daha yüksekti.
- ❑ FT'da Robert Armstrong, Enflasyon hala ölü başlıklı yazısında; Her durumda, enflasyon yenildi. Ve geri dönüş yapmaya hazır görünmüyor. ABD ekonomisi yavaşça soğuyor. Birçok küresel ekonomi, özellikle Çin'inki, yavaşça soğuyor. Emtia fiyatları düşüyor. Şirketler fiyat artışlarını büyük ölçüde durdurdu ve bazı bölgelerde geri ödemeler sunuyor. Ücret artışı yavaşlıyor ifadesiyle savaşın kazanıldığını vurgularken;
- ❑ Fed'in politika faizini 25 veya 50 baz puan düşürmesi konusundaki tartışmalara dair «Çarşamba sabahı yayınlanan TÜFE raporunun ardından 50 puanlık bir indirim olasılığını %34'ten %15'e düşürdü. Az önce de belirttiğimiz gibi, raporda bunu haklı çıkaracak hiçbir şey yoktu. Aslında, rapor büyük bir faiz indiriminin fiyatların yeniden canlanması riskini çok az yaratacağının bir başka teyidiydi. Ekonomi, bu alanda uzun uzun tartıştığımız gibi, soğuyan bir işgücü piyasasına rağmen iyi görünüyor. Tek başına, 50 puanlık bir indirim mantıklıdır. Ancak Fed izole bir şekilde çalışmıyor. İstikrarlılığı ve enflasyon karşısındaki ihtiyatı konusundaki itibarı, sadece bu döngüde değil, gelecek döngülerde de kritik bir varlık. Ekonominin durumundan ziyade, bu nedenle kesinti 25 baz puan olacak.» sözleriyle 25 bp'lık bir faiz indirimi olacağı yönündeki tahmininin gerekçesini vurguluyor.

Süper Mario'dan Avrupa'da ortak düşünce çağrısı

- ❑ Euro'yu kurtaran adam ya da Süper Mario lakaplı eski İtalya Başbakanı ve ECB Başkanı Mario Draghi, Pazartesi günü Brüksel'de AB rekabet gücü raporunu sundu.
- ❑ Raporda Avrupa'nın üretkenlik zorluklarına ve bunların nasıl ele alınacağına dair oldukça geniş kapsamlı bir analiz mevcut:
 - AB'nin ABD ve Çin'in gerisinde kalmasını önlemek için radikal ve hızlı reformları finanse etmek amacıyla yılda 800 milyar avro yatırım toplaması çağrısında bulunarak "Avrupa için yeni bir endüstriyel strateji" talep ediyor.
 - AB'nin yatırım fonlarını toplama biçimine ilişkin "yeni ortak fonlama ve ortak varlıklar" da dahil olmak üzere toptan bir revizyonu desteklemenin yanı sıra, eski İtalya başbakanının AB tarafından sipariş edilen ve büyük bir merakla beklenen raporunda Brüksel'den ekonomik politikada önemli bir yeniden yönlendirmeyi ilerletmesi çağrısında bulunuluyor.
 - Temel öneriler arasında, telekomünikasyon gibi sektörlerde piyasa konsolidasyonunu mümkün kılmak için rekabet kurallarının gevşetilmesi; piyasa denetiminin merkezileştirilmesi yoluyla sermaye piyasalarının bütünleştirilmesi; savunma sektöründe ortak tedarikin daha fazla kullanılması ve AB'nin ekonomik bağımsızlığını artıracak yeni bir ticaret gündemi yer alıyor.
 - Draghi, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen için hazırladığı raporda, "Geçmişte ülkelerimizin ölçeği zorlukların boyutuna kıyasla hiç bu kadar küçük ve yetersiz görünmemişti," diye yazdı. "Birleşik bir yanıtın nedenleri hiç bu kadar ikna edici olmamıştı ve birliğimizde reform yapma gücünü bulacağız." Draghi, raporunun AB için "ya yap ya da öl" taleplerini temsil ettiğini reddetti. "Ama bu: 'Bunu yap ya da yavaş bir acı'," dedi muhabirlere. "Harekete geçmezsek, refahımızı, çevremizi veya özgürlüğümüzü tehlikeye atmak zorunda kalacağımız noktaya geldik.»
- ❑ Rapor, komisyonun ekonomik durgunluk, sınırda tam ölçekli savaş ve blok genelinde aşırı sağ partilerin yükselişiyle damga vuracak yeni bir beş yıllık döneme hazırlandığı bir dönemde gelmesi bakımından ayrıca düşündürücü olarak bulundu.

ECB, faiz indirim döngüsüne devam etti

- ❑ Avrupa Merkez Bankası (ECB) enflasyon ve ekonomik büyümedeki yavaşlamayla birlikte faizleri aşağı çekti ancak bir sonraki adımına ilişkin neredeyse hiçbir ipucu vermedi.
- ❑ ECB mevduat faizini beklentilere paralel olarak 25 baz puan düşürerek %3.75'ten %3.5'e indirirken, ana refinansman faizi ve marjinal borçlanma faizini 60'ar baz puan indirdi.
- ❑ Yatırımcıların dikkati gelecek aylardaki faiz adımlarına çevrilse de banka kararların toplantı bazında alınacağı ve belirli bir faiz patikasına dair önceden taahhütte bulunulmayacağı yönündeki yönlendirmesine bağlı kaldı.
- ❑ ECB üç ayda bir güncellediği ekonomik büyüme tahminlerine göre, 2024 GSYH büyüme tahminini %0.9'dan % 0.8'e, 2025 GSYH büyüme tahminini %1.4'ten %1.3'e, 2026 GSYH büyüme tahminini ise %1.6'dan yüzde 1.5'e düşürdü. ECB 2024, 2025 ve 2026 enflasyon tahminlerini ise sabit tuttuğunu açıkladı. Banka çekirdek enflasyona ilişkin 2024 ve 2025 tahminlerini ise yukarı yönlü güncelledi.

Küresel gelişmeler

- ❑ ABD'de tüketici güveni ölçütü Eylül ayında beklentilerin üzerinde artarak Mayıs ayından bu yana en yüksek seviyeye çıkarken, gelecek yılın enflasyon beklentileri Aralık 2020'den bu yana en düşük seviyeye geriledi.
- ❑ Michigan Üniversitesi tüketici güveni endeksi Eylül ayında 69'luk bir ön okuma kaydetti. Bu, ekonomistlerin 68,5'lik bir okuma beklentisini ve Ağustos ayındaki 67,9'luk okumayı aştı.
- ❑ Michigan Üniversitesi Tüketici Anketi Direktörü Joanne Hsu, "İşgücü piyasalarına ilişkin görüşlerdeki hafif zayıflamaya rağmen, hem kişisel finansmana hem de ekonomiye ilişkin yıl sonu beklentileri iyileşti" dedi.
- ❑ ABD hisse senetleri Cuma günü erken saatlerde yükseldi ve dolar düştü. Yatırımcılar, Fed'in gelecek hafta yapması beklenen faiz indiriminin büyüklüğüne ilişkin yenilenen belirsizlikle boğuşuyor.
- ❑ ABD Merkez Bankası'nın dört yıldan uzun bir süre sonra ilk kez borçlanma maliyetlerini düşürmeye hazırlanmasıyla yatırımcılar, önümüzdeki hafta Fed'in faiz oranında yarım puanlık bir indirmeye gideceğine dair bahislerini önemli ölçüde artırdı.
- ❑ Biden yönetimi, Temu ve Shein gibi platformlar üzerinden Çin'den ülkeye akın eden sınır ötesi e-ticaret gönderilerine karşı önlem alıyor.
- ❑ Rusya merkez bankası, yüksek enflasyon ve güçlü iç talebi gerekçe göstererek Cuma günü temel faiz oranını 1 yüzde puanı artırarak yüzde 19'a çıkardı. Bu, Rusya'nın Ukrayna'ya tam ölçekli işgalinden hemen sonra ulaşılan yüzde 20'lik tüm zamanların en yüksek seviyesine yakın.
- ❑ Çin makamları, PwC China'ya, çöken gayrimenkul geliştiricisi Evergrande ile ilgili denetim hatalarından dolayı altı ay süreyle yasaklama ve 441 milyon RMB (62 milyon \$) para cezası kesme kararı aldı. Bu, Pekin'in bu denli büyük bir firmaya karşı bugüne kadar aldığı en sert karar.
- ❑ Rusya'nın FSB güvenlik servisi Cuma günü yaptığı açıklamada, ülkenin altı İngiliz diplomatını casusluk suçlamaları nedeniyle sınır dışı ettiğini söyledi.
- ❑ Dünyanın ikinci büyük ekonomisi Çin, önümüzdeki yıllarda azalan nüfusu nedeniyle işçi sıkıntısı yaşayacağı beklentisiyle, 1978'den bu yana ilk kez emeklilik yaşını yükseltecek.

Kredi kartı kullanım/limit ve enerji sübvansiyonları

- ❑ Geçtiğimiz hafta hem kredi kartı limitleri ve kullanımı hem de enerji faturalarının fiyatlandırılması konusunda düzenlemelerin yolda olduğuna dair tartışmalar iç gündemde yerini aldı.
- ❑ Bunlardan ilki hane halkı harcamalarının kontrol edilmesine yönelik olarak kredi kart limitlerinin SGK radarında olacağına dair bir görüştü ki son dönemlerde kredi kartı takip oranının artış kaydetmesi bir gerekçe olabilir.
- ❑ Diğer taraftan 7 bin liranın üzerindeki harcamalara yönelik olarak banka ve finansal ödeme araçlarının kullanılacak olmasına ilişkin düzenlemeninse harcamaların kayıt içine alınmasına yönelik bir girişim olduğu söylenebilir.
- ❑ Elektrik ve gaz ödemelerini içeren enerji faturalarındaki yeni düzenlemeye ilişkin görüşler ise Anadolu Ajansı (AA) Editör Masası'na konuk olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'tan geldi:
- ❑ *Elektrik ve doğal gazda Hazine üzerinden çok ciddi desteğimiz var. 1000 liralık gaz ve elektrik faturasının yüzde 60'ı halen devletimiz tarafından karşılanıyor. Bütçe imkanları mertebesinde bu desteklere devam edeceğiz.*
- ❑ *Vatandaşımızın dünyada gelişen, artan fiyatlara karşı korumaya devam edeceğiz. Bunu yaparken destek mekanizmasını daha etkin kullanmamız gerekiyor. OVP içinde de desteklerin etkinleştirilmesi başlığı altında var. Her birimizin evinde kullandığımız elektrik ve gazda bu destek var. Gelir grubu yüksek, gerçek maliyete katlanabilecek tüketicilere maliyetine göre, maliyet esaslı yansıtmak daha doğru diye düşünüyoruz. Gerçekten ihtiyaç sahibi, daha dar gelirli vatandaşlarımızı, emeklilerimizi bu destekten istifade ettirip bunu karşılayabilecek ve evi çok daha büyük olan, çok fazla elektrik kullanan, elektrikli aracı olan, tüketimi belli oranın üzerinde olan vatandaşların bu desteklerden faydalanmak yerine gerçek maliyetleri karşıladığı bir modeli düşünüyoruz.*
- ❑ *Bütçe imkanları nispetinde bu destekler devam edecek. Enerji fiyatlarında oluşabilecek değişikliklerin enflasyona etkisini göz ardı etmeden Merkez Bankası ve Hazine ve Maliye Bakanlığımızla eşgüdümle süreci yürüyoruz.*

Piyasa Katılımcıları Anketi- Eylül 2024 ve Tutarlılığı

- ❑ Piyasa katılımcıları anketindeki revizyonların ortalamasında 2013 yılından bu yana 7 Merkez Bankası Başkanı döneminde enflasyon ve dolar beklentilerinde en çok sapmanın, dolarda atakların yaşandığı 2018 ve 2021’de, enflasyonda da 2021 yılında olduğu da dikkat çekti.
- ❑ Dolar/TL beklentileri, özellikle 2021 sonrası gerçekleştirmelerin üzerinde seyrediyor.
- ❑ Enflasyon beklentilerinin de 2018-2021 aralığında gerçekleşmenin üzerinde kaldığı da görülüyor.

Piyasa Katılımcıları Anketi Toplu Sonuçları (*)

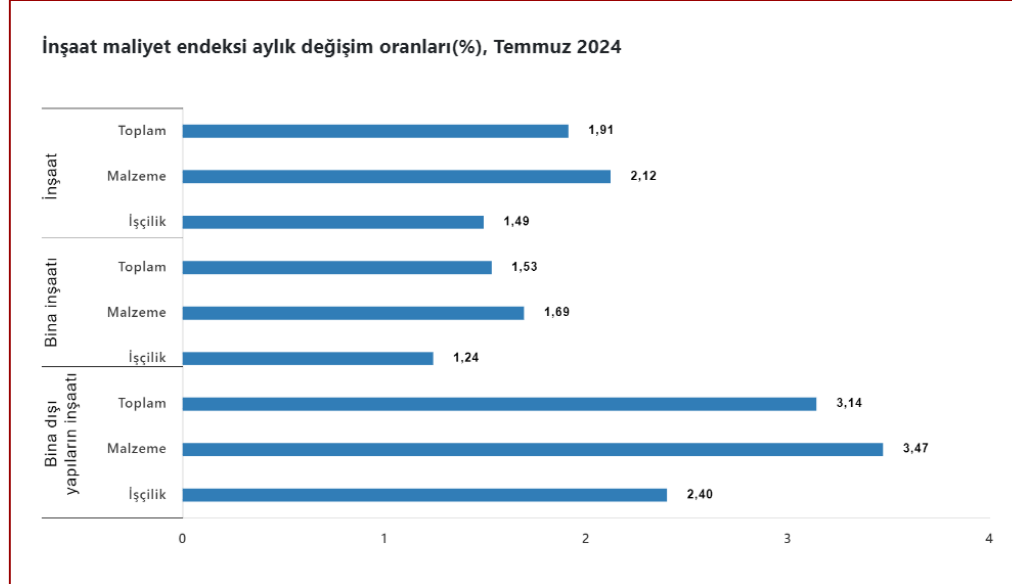
	Aylık Enflasyon			Yıllık Enflasyon				
	Cari Ay	1 Ay Sonrası	2 Ay Sonrası	Cari Yıl Sonu (Ocak - Aralık)	12 Ay Sonrası	Gelecek Yıl Sonu (Ocak - Aralık)	24 Ay Sonrası	5 Yıl Sonrası
Tüketici enflasyonu beklentiniz nedir? (%)	2,22	2,24	1,86	43,14	27,49	25,26	18,38	11,22
Bankalararası döviz piyasası ABD Dolar kuru beklentiniz nedir? (TL)						Cari Ay Sonu 34,4602	Cari Yıl Sonu 37,1599	12 Ay Sonrası 42,4274
Yıllık cari işlemler dengesi beklentiniz nedir? ((+) Fazla, (-) Açık) (Milyar ABD Doları)						Cari Yıl (Ocak-Aralık) -22,2	Gelecek Yıl (Ocak-Aralık) -24,3	
Yıllık GSYH büyüme beklentiniz nedir? ((+) Büyüme, (-) Küçülme) (%)						Cari Yıl (Ocak-Aralık) 3,2	Gelecek Yıl (Ocak-Aralık) 3,4	
BİST Repo ve Ters-Repo Pazarı'nda oluşan gecelik faiz oranı beklentiniz nedir? (%)								Cari Ay Sonu 50,83
TCMB bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı beklentiniz nedir? (%)					Cari Ay Sonu 50,00	3 Ay Sonrası 46,48	12 Ay Sonrası 31,66	24 Ay Sonrası 20,85

Haftadan kalanlar

- ❑ Aylık en yüksek reel getiri, ÜFE ile indirildiğinde yüzde 4,82, TÜFE ile indirildiğinde ise yüzde 4,01 oranlarıyla külçe altında gerçekleşti.
- ❑ Yüksek teknolojiyle 2030 yılına kadar 30 milyar dolarlık destek sağlanacak. 8 öncelikli yatırım alanında, 33 yatırım konusu belirlendi. Yatırımcılara; ücretsiz yatırım yeri, gerekli ürünlerde kamu alım garantisi, enerji faturasının yüzde 50'sine kadarlık kısmın karşılanması gibi geniş kapsamlı teşvikler verilecek.
- ❑ ABD'nin, Rusya'yla işlemleri nedeniyle Türk bankalarını, ödeme kaynaklarının sıkı bir şekilde kontrol edilmesi gerektiği konusunda düzenli olarak uyararak baskı kurduğu iddia edildi.
- ❑ Çin'de tüketici fiyat endeksi (TÜFE) Ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 0,6 arttı.
- ❑ Türkiye Varlık Fonu (TVF), Dubai ve Abu Dabi'de yatırımcılarla bir araya gelecek. TVF'nin görüşeceği yatırımcı kitlesi özellikle sabit getirili menkul kıymetler alanında yatırım yapan kesim olacak.
- ❑ HSBC, TCMB'nin faiz indirimlerine yönelik "Türkiye için bu yıl hala parasal gevşeme görmüyoruz, ancak 2025'te faiz indirimlerinin önden yüklenmesini bekliyoruz" değerlendirmesi yaptı.
- ❑ Ocak-Temmuz döneminde tüketim malı ithalatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,7 artarak 34,6 milyar dolar olurken, toplam ithalatın yüzde 15'ine ulaştı.
- ❑ Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz: "Sosyal güvenlik sistemimiz değişmeyecek. Esas şemsiyemiz o. İkame edici değil, tamamlayıcı adımlar atılacak."
- ❑ Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, 85 milyonun kimlik bilgilerinin çalındığı iddisını doğruladı.
- ❑ G20 ülkelerinde ekonomik büyüme yılın ikinci çeyreğinde çeyreklik bazda yüzde 0,7 ile yatay seyir izledi.
- ❑ Financial Times, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 23 Eylül'de 20 Fortune 100 ABD şirketi yöneticisiyle bir yuvarlak masa toplantısına ev sahipliği yapacağını duyurdu.
- ❑ Yurtdışında yerleşik yatırımcılar, tahvil alım stratejilerine eylülün ilk haftasında ara verdi.
- ❑ Tüm ülkede; Diyarbakır'da naaşı bulunan Narin ve Tekirdağ'da istismara uğrayarak ölümlerle pençeleşen 2 yaşındaki Sıla bebek olayları infial uyandırmaya devam etti.

İnşaat Maliyet Endeksi, Temmuz 2024

- İnşaat maliyet endeksi, 2024 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %1,91 arttı, bir önceki yılın aynı ayına göre %46,35 arttı. Bir önceki aya göre malzeme endeksi %2,12 arttı, işçilik endeksi %1,49 arttı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi %41,01 arttı, işçilik endeksi %58,40 arttı.
- Bina inşaatı maliyet endeksi, bir önceki aya göre %1,53 arttı, bir önceki yılın aynı ayına göre %46,78 arttı. Bir önceki aya göre malzeme endeksi %1,69 arttı, işçilik endeksi %1,24 arttı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi %41,82 arttı, işçilik endeksi %57,38 arttı.

Ciro Endeksleri, Temmuz 2024

- Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi (2021=100), 2024 yılı Temmuz ayında yıllık %39,8 arttı.
- Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında; 2024 yılı Temmuz ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %27,0 arttı, inşaat ciro endeksi %58,8 arttı, ticaret ciro endeksi %40,6 arttı, hizmet ciro endeksi %56,1 arttı.
- Aylık olarak toplam cironun alt detaylarına bakıldığında; 2024 yılı Temmuz ayında aylık sanayi sektörü ciro endeksi %0,3 arttı, inşaat ciro endeksi %8,6 azaldı, ticaret ciro endeksi %0,7 arttı, hizmet ciro endeksi %1,3 azaldı.

